

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ :
ศึกษาเฉพาะคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์

นางสาวดารเรศ ภาสโอสถ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคอมพิวเตอร์ปริฤฎยานิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-485-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018122

๒ 15220643

ROLE AND FUNCTION OF BROADCASTING DIRECTING BOARD :
A STUDY OF THE FILM CENSORSHIP COMMITTEE

Miss Darured Kasosot

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Mass Communication
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-485-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์-ศึกษาเฉพาะคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์

โดย

นางสาวดารเรศ ภาสโอสถ

ภาควิชา

การสื่อสารมวลชน

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

ดร. กาวร วัชรากัย

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.กาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ดร. วัชรากัย ..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชรากัย เรือน กิติวัฒน์)

ดร. ระวีวรรณ ประกอบผล ..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล)

ดร. ระวีวรรณ ประกอบผล ..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี)

คารุเรศ กาศโอสถ : บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและ
วิทยุโทรทัศน์ : ศึกษาเฉพาะคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์
(ROLE AND FUNCTION OF BROADCASTING DIRECTING BOARD : A STUDY OF
THE FILM CENSORSHIP COMMITTEE) อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ระวีวรรณ ประกอบผล,
175 หน้า ISBN 974-581-485-7

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา หลักเกณฑ์การทำงาน และบทบาทหน้าที่
ของคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ ศึกษาจากแหล่งข้อมูลเอกสาร เนื้อหาภาพยนตร์
ที่ห้ามออกอากาศ และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคณะกรรมการ 20 คน ผู้ผลิตรายการ 10 คน และนักวิชาการ
16 คน

ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ในกบว. ได้จัดตั้งขึ้น
เมื่อ พ.ศ.2521 ตามที่สังคมเรียกร้องให้เป็นหน่วยงานพิจารณา และคัดเลือกเนื้อหาการบันเทิง
จากผู้ผลิตผู้ชม เพราะสถานีวิทยุโทรทัศน์เสนอรายการที่ให้ผลกระทบทางลบแก่ผู้ชม และโฆษณาสินค้า
อย่างไม่มีขอบเขตจำกัด

ในการทำงาน คณะกรรมการอาศัยกฎระเบียบ ประสบการณ์จากการศึกษาและอาชีพ รวมทั้ง
ดุลยพินิจของคณะกรรมการเป็นหลักเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ ซึ่งได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่า
หลักเกณฑ์ไม่มีมาตรฐาน ส่งผลให้เกิดหน้าที่แฝง ที่ไม่คาดหวังต่อสถานี ผู้ประกอบการ และผู้ชม
ซึ่งต่างก็มีภาพลักษณ์ต่อคณะกรรมการทั้งทางบวกและทางลบ ทำให้คณะกรรมการไม่มีบทบาท
กำหนดเนื้อหาการ ส่งเสริม สนับสนุน หรือเป็นตัวชี้แนะสื่อมวลชนได้เท่าที่ควร เพียงแต่ทำหน้าที่
ควบคุม กำหนดข้อห้ามเชิงปฏิเสธเพียงด้านเดียว ผู้ที่สามารถกำหนดครายละเอียดเนื้อหาการได้
คือฝ่ายผู้ประกอบการ เช่น ผู้สร้าง สถานี ผู้กำกับรายการ ผู้สนับสนุนรายการ ซึ่งผู้ประกอบการ
มักมีทรรศนะต่อการทำงานของคณะกรรมการในทางลบมากกว่าทางบวก จนเกิดข้อขัดแย้งทางความคิดเห็น
ในการตรวจพิจารณารายการกับคณะกรรมการอยู่เสมอ ตลอดจนจำนวนคณะกรรมการไม่สามารถรองรับ
กับปริมาณรายการที่ส่งให้ตรวจพิจารณาซึ่งมีเพิ่มขึ้นได้

เพื่อยุติข้อขัดแย้งและปัญหาดังกล่าว ประกอบกับเพื่อให้สถานีมีความรับผิดชอบพิจารณารายการ
ด้วยตนเอง และได้มีการแก้ไขกฎหมายวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ฉบับใหม่ จึงมีผลให้ กบว.
ลบบทบาทลง และคณะกรรมการหมดอำนาจหน้าที่ตรวจพิจารณารายการก่อนออกอากาศ ตั้งแต่ 1 มกราคม
2535 เป็นต้นไป ภายใต้กฎหมายฉบับใหม่ กำหนดให้สถานีแต่ละแห่งรับผิดชอบ และพิจารณารายการกันเอง
ให้อำนาจศาลเป็นผู้พิจารณาคัดสิน และลงโทษผู้กระทำผิดได้ตามกฎหมาย และให้กรมประชาสัมพันธ์ทำหน้าที่
ตรวจครารายการ

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C050022 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD : ROLE AND FUNCTION/FILM CENSORSHIP COMMITTEE

DARURED KASOSOT : ROLE AND FUNCTION OF BROADCASTING DIRECTING BOARD :
A STUDY OF THE FILM CENSORSHIP COMMITTEE. THESIS ADVISOR : ASSOC.
PROF. RAWEWAN PRAKOBPOL, Ph.D. 175 pp. ISBN 974-581-485-7

The purpose of this research was to investigate the history, criteria of work, and role and function of the Film Censorship Committee. The study is undertaken through documentary research, banned film and related interviews sampling from 20 committee members, 10 producers and 16 mass communication specialists.

The finding revealed that the Film Censorship Committee, established in 1978, was originated from the call of society in order to screen and select entertainment programs produced for the audiences due to the negative effects and overadvertising programs presented by the broadcasting stations.

The Film Censorship Committee performed their responsibility through regulations, professional and educational experiences, and individual judgements which were criticized non-standardized and caused the latent function for the broadcasting stations, the producers and the audiences. They, therefore had towards the Film Censorship Committee, both positive and negative points of view which caused the committee to lose their role in determining programs and supporting or being indicators to the mass media. Thus, the committee could only be negative controllers. The producers, the broadcasting stations, the directors and the sponsors, who directed program production had negative attitudes than positive towards the committee. Therefore, this brought conflicts in screening programs between the committee, and those involved. Inadition, the number of the committee's member can not serve the growing demands for program consideration.

To conclude the conflicts and problems as well as to give the broadcasting stations full authority together with the issue of the revised broadcasting law, the Broadcasting Directing Board's role was lessened. The Film Censorship Committee's responsibility, consequently was abolished in January 1, 1992. Under the new law the broadcasting stations has to control and screen programs themselves while the court is empowered to make the judgement and the Public Relation Department performs the work of program monitoring.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ *[Signature]*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *[Signature]*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงไปด้วยความกรุณา และความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง
ของรองศาสตราจารย์ ดร. ระวีวรรณ ประกอบผล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์
ขวัญเรือน กิตติวัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำปรึกษา
และข้อคิดเห็นต่างๆในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วยความดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ได้รับความกรุณา และความร่วมมือจาก
พล.ต.ถาวร ชัยประสิทธิ์ คุณวีรพล ดวงสูงเนิน ศาสตราจารย์ คุณหญิงเต็มสิริ บุญยสิงห์
คุณจินตนา จุลกะเสวี คณาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณาจารย์
คณะวารสารและสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
ตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งผู้บริหารสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง 3
ช่อง 5 ช่อง 7 และช่อง 9 ตลอดจนบริษัทกั้นตนา รัชฟิล์มทีวี เจเอสแอล คาราวิดีโอ
นิทัศน์โปรโมชัน และไนท์สปอร์ตโปรดักชั่น ที่ได้ให้ข้อมูล และรายละเอียดต่างๆ อันเป็น
ประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างมาก

นอกจากนั้น ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กองงาน กบว.ทุกท่าน ที่ได้อำนวยความสะดวก
ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง รวมทั้งผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
ทุกท่าน ซึ่งไม่สามารถเอ่ยนามได้ทั้งหมด แต่ทุกท่านได้มีส่วนช่วยเหลือ ให้กำลังใจ
และสนับสนุนการทำวิจัยด้วยดีเสมอมา ความเอื้อเฟื้อ และความกรุณาจากทุกท่าน
จะอยู่ในความทรงจำของผู้วิจัยตลอดไป

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จารุเรศ ภาสโอสถ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ปัญหาการนำวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท.....	8
แนวความคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการ.....	10
ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่.....	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	17
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	17
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	19
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
บทที่ 4 ความเป็นมาของคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์.....	24
ส่วนที่ 1 การควบคุมรายการบันเทิงทางวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2498-2516 : จุดเริ่มต้นของการควบคุมรายการบันเทิงทางวิทยุโทรทัศน์.....	24
ส่วนที่ 2 คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงส่วนราชการ : รากฐานของการจัดตั้ง กบว.....	28
ส่วนที่ 3 คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์(กบว.) : องค์กรรัฐผู้ควบคุมสื่อกระจายเสียง.....	31

	หน้า
ส่วนที่ 4 คณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ : การสำนัองานควบคุมรายการทางวิทยุโทรทัศน์.....	37
บทที่ 5 หลักเกณฑ์การทำงานของคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ ทางวิทยุโทรทัศน์.....	40
ส่วนที่ 1 ผลงานของคณะกรรมการ พ.ศ. 2521-2531.....	40
ส่วนที่ 2 หลักเกณฑ์การทำงานของคณะกรรมการ.....	45
วิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ.....	45
วิเคราะห์จากทัศนคติ และแนวความคิดของคณะกรรมการ.....	71
บทที่ 6 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์.....	82
ส่วนที่ 1 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ.....	82
ยุคแรก พ.ศ. 2521-2522.....	82
ยุคหลัง พ.ศ. 2523-2534.....	85
ส่วนที่ 2 ผลกระทบจากบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ.....	98
วิเคราะห์จากทฤษฎีของผูัผลิตรายการ สถานีวิทยุโทรทัศน์ และนักวิชาการ.....	98
วิเคราะห์โดยแนวความคิดทางสังคมวิทยา.....	107
บทที่ 7 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	111
บรรณานุกรม.....	116
ภาคผนวก.....	119
ภาคผนวก ก ภาพยนตร์ที่คณะกรรมการไม่อนุญาตให้ออกอากาศ พ.ศ. 2521-2531.....	120
ภาคผนวก ข ตัวอย่างภาพยนตร์ที่คณะกรรมการอนุญาตให้ออกอากาศ อย่างมีเงื่อนไข สถานีช่อง 5 พ.ศ. 2531.....	147
ภาคผนวก ค ตัวอย่างตารางปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจพิจารณา ภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ และหนังสืออนุญาต-แจ้งผล การตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์.....	152
ภาคผนวก ง ตัวอย่างระเบียบ และกฎหมายเกี่ยวกับงานตรวจพิจารณา ภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์.....	164
ประวัติผู้เขียน.....	175

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ผลงานของคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2521-2531.....	42
ตารางที่ 2 แหล่งผลิตภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2521-2531.....	44
ตารางที่ 3 จำนวน"สาระสำคัญ"ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2521.....	47
ตารางที่ 4 จำนวน"สาระสำคัญ"ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2522.....	48
ตารางที่ 5 จำนวน"สาระสำคัญ"ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2523.....	50
ตารางที่ 6 จำนวน"สาระสำคัญ"ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2524.....	52
ตารางที่ 7 จำนวน"สาระสำคัญ"ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2525.....	54
ตารางที่ 8 จำนวน"สาระสำคัญ"ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2526.....	56
ตารางที่ 9 จำนวน"สาระสำคัญ"ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2527.....	58
ตารางที่ 10 จำนวน"สาระสำคัญ"ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2528.....	60
ตารางที่ 11 จำนวน"สาระสำคัญ"ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2529.....	62
ตารางที่ 12 จำนวน"สาระสำคัญ"ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2530.....	64
ตารางที่ 13 จำนวน"สาระสำคัญ"ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2531.....	66
ตารางที่ 14 จำนวน"สาระสำคัญ"ในภาพยนตร์ที่ห้ามออกอากาศ พ.ศ. 2521-2531.	68
ตารางที่ 15 คู่มือทางการศึกษาของคณะกรรมการ.....	73
ตารางที่ 16 สาขาวิชาที่ศึกษา.....	73
ตารางที่ 17 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคณะกรรมการชุดแรกและชุดหลัง...	91
ตารางที่ 18 ผลกระทบของคณะกรรมการ.....	99
ตารางที่ 19 แนวความคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพของนักวิชาการ 2 กลุ่ม.....	105

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงส่วนราชการ.....	30
แผนภูมิองค์ประกอบของ กบว.	33
แผนภูมิการจัดแบ่งงานของ กบว.	34
แผนภูมิคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2521-2522.....	83
แผนภูมิคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ.2523-2534.....	87

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย